

Piflarček ne bo (dober) podjetnik

Razmišljanja se je mogoče naučiti, ga vaditi in v njem uživati – Ločite mnenje od razmišljanja – Zelo inteligentni ljudje niso vedno tudi dobri misleci – Učenci zgolj v šolah ne dobijo znanja, ki bi bilo uporabno v življenju

Milena Dora

Nastja Mulej je magistrica komunikologije, univerzitetna diplomirana ekonomistka in sociologinja. Ima ekskluzivno licenco za treniranje tehnik bolj učinkovitega, konstruktivnega razmišljanja (šest klobukov), bolj ustvarjalnega razmišljanja (lateralno razmišljanje) in bolj enostavnega razmišljanja (simplicity) ter neposrednega poučevanja razmišljanja šolskih otrok (CoRT) po dr. Edwardu de Bonu. Tehnike razmišljanja uči na delavnicah za podjetja in posameznike ter svoje znanje kot predavateljica na več visokih šolah prenaša na mlajše.

Je ustvarjalnost prirojena?

»Ken Robertson pravi, da se rodimo kot divergentni geni. 98 odstotkov otrok se pri petih letih spomni ogromno rešitev na zastavljeno vprašanje, pri 14 letih je takih 20 odstotkov, pri 25 pa le še dva odstotka. S socializacijo in šolanjem se kreativnost ustavi. Ljudje smo rojeni kot tekači, a smo se zasedeli v avtomobilih. Kar ne pomeni, da naslednje leto ne bi mogli preteči maratona. Seveda z moti-

vacijo in trenerjem. Enako je z razmišljanjem. Če mislimo, da že vse vemo, ali če menimo, da je sedanje stanje dobro in ne potrebuje sprememb, ne bomo motivirani za kreativno razmišljanje, ki se ga da izpopolniti z metodami razmišljanja.«

Vsak dan na delo!

Včasih se človek znajde v temi, brez idej. Narisati nov objekt, zamisliti si dobro oglaševanje, napisati knjigo. Ideje pa ni. Obstaja rešitev?

»Pri kreativnem razmišljanju gre za discipliniranost. Tudi Magnifico pravi, da gre vsak dan na delo. Ne le tiste dni, ko ima navdih. Moj mentor de Bono je napisal 84 knjig, vsako leto dve. Že če napišeš vsak dan eno stran, jih je na koncu leta 365.«

Trdite da ne bi zaposlili nekoga, ki je briljiral na študiju?

»Tudi sama sem končala tri fakultete in 15 let delala v podjetju, preden sem šla na svoje. Pomembno je, da imajo končano fakulteto, saj to pomeni, da so vztrajni in da znajo tudi končati, kar so začeli. Same desetke ali prezgodnji magisterij pa lahko pomeni, da gre za človeka, ki

so mu knjige bližje kot ljudje in projekti in se ne bo znašel v življenju.

Ko delam provokacije s študenti, jih vprašam po mnenju o tem, da bi uzakonili, da morajo mladi po končani srednji šoli odpotovati v vsaj šest držav v letu dni, in drugo, da se ne moreš vpisati na fakulteto, če nimaš 5 let delovne dobe, 15 za magisterij in 30 za doktorat. Zanimivo je, da se na provokacijo najprej odzovejo na tradicionalen način: to je grozno, to je slabo. Potem jim predstavim de Bonovo metodo razmišljanja, ko najprej zadevo raziščemo z različnih zornih kotov in se šele nato odzovemo.«

De Bona ste peljali tudi v slovenski parlament. Bodo zdaj več razmišljali?

»Menil je, da manjkajo raziskovalne seje, kjer bi zbrali informacije o tematiki, upoštevali prednosti in spoznali slabosti, skupaj razmislili in se odločali kakovostneje. Mi odločamo čustveno, na podlagi privzgojenih vrednot, tudi trenutnega razpoloženja, in mislimo, da so to trdni argumenti.«

Kako ločiti mnenje od razmišljanja?

»Vprašanje, kaj pa bi Angleži prevedli feel about it?«, torej tem. Kot odgovor ne razmišljamo, ne gremo presojanje, odtiziranje, kategoriziranje bližnjice in niso razjemo v slogu jaz imarobe. In jaz ti bom. Pri razmišljanju pa da imam jaz svoje moji argumenti meri ni, saj ustrezajo vse notam, izkušnjam, macijam. Ampak ti nice. Če pa oba pog desno, greva ven iz o va, oh, kako zanimiv način, kot jaz tega ni

Vsi potrebujemo kreativnost

Kdaj in kdo potrebuje razmišljanje? V kateri ni zaželena?

»Potrebujemo jo vsi. Trakom je gotovo pomanj, ampak to so plačana dela. In zavba, da taka dela st menjajo. So zelo na pritožujejo.«

Kaj je osnovni cilj razmišljanja kreativnega podjetja?

»Rdeča nit je ustvarjanje. Pri nas se velikokrat tisti na vrhu podjetja šati ljudi z novimi ide inmeti mir. V Toyoti da vsak dan novo idejo. Na vodilnih mestih imamo še vedno pre iz finančnih krogov delovati. Finančni nosti v ljudeh vidijo z Imamo konfliktnost? Jim ponuditi nosti?«

»Otroci v vrtcu potre in okvirje. Tudi ekip potrebuje vodjo. Člov ljudmi. Stroko se je kot poslušati človeka. Podkupovanje z nag le začasno, ljudje pot več. Na primeru dve prikazali takole: dapa loge in ju za opravljen s korenčkom. Potem grozdje. Druga se je jezila in ni hotela več

Zmaga tudi v gos

Na predavanjih gov vam daje stranka, ne razume pre slablo pla tekstilna delavka ali nimalno plačo.

ne bo podjetnik

tem. Enako je z raz-
mislimo, da že vse
nimo, da je sedanje
ne potrebuje spre-
mo motivirani za
išljanje, ki se ga da
metodami razmišlja-

delo!

vek znajde v temi,
sati nov objekt, za-
oglaševanje, napi-
je pa ni. Obstaja re-

razmišljanju gre za
Tudi Magnifico
ak dan na delo. Ne le
a navdih. Moj men-
apisal 84 knjig, vsa-
če napišeš vsak dan
na koncu leta 365.«
zaposlili nekoga, ki
tudiju?

končala tri fakul-
elala v podjetju, pre-
svoje. Pomembno
nčano fakulteto, saj
o vztrajni in da zna-
kar so začeli. Same
godnji magisterij pa
da gre za človeka, ki

so mu knjige bližje kot ljudje in
projekti in se ne bo znašel v ži-
vljenju.

Ko delam provokacije s študenti,
jih vprašam po mnenju o tem, da bi
uzakonili, da morajo mladi po kon-
čani srednji šoli odpotovati v vsaj
šest držav v letu dni, in drugo, da se
ne moreš vpisati na fakulteto, če ni-
maš 5 let delovne dobe, 15 za ma-
gisterij in 30 za doktorat. Zanimivo
je, da se na provokacijo najprej
odzovejo na tradicionalen način:
to je grozno, to je slabo. Potem jim
predstavim de Bonovo metodo
razmišljanja, ko najprej zadevo ra-
ziščemo z različnih zornih kotov in
se šele nato odzovemo.«

**De Bona ste peljali tudi v sloven-
ski parlament. Bodo zdaj več raz-
mišljali?**

»Menil je, da manjkajo raziskoval-
ne seje, kjer bi zbrali informacije o
tematiki, upoštevali prednosti in
spoznali slabosti, skupaj razmislili
in se odločali kakovostneje. Mi
odločamo čustveno, na podlagi
privzgojenih vrednot, tudi trenut-
nega razpoloženja, in mislimo, da
so to trdni argumenti.«

**Kako ločiti mnenje od razmišlja-
nja?**

»Vprašanje, kaj pa ti misliš o tem,
bi Angleži prevedli »How do you
feel about it?«, torej Kaj ti čutiš o
tem. Kot odgovor na to vprašanje
ne razmišljamo zares, ampak se
gremo presojanje, ocenjevanje, kri-
tiziranje, kategoriziranje, kar so vse
bližnjice in niso razmišljanje. Delu-
jemo v slogu jaz imam prav in ti na-
robe. In jaz ti bom to že dokazal.
Pri razmišljanju pa se zavedamo,
da imam jaz svoje plašnice in so
moji argumenti meni povsem logič-
ni, saj ustrezajo vsem mojim vred-
notam, izkušnjam, počutju, infor-
macijam. Ampak ti imaš svoje plaš-
nice. Če pa oba pogledava levo in
desno, greva ven iz okvirjev in vidi-
va, oh, kako zanimivo, ti to vidiš na
način, kot jaz tega nisem videl.«

Vsi potrebujemo kreativnost

**Kdaj in kdo potrebuje kreativnost,
razmišljanje? V katerih poklicih
ni zaželeno?**

»Potrebujemo jo vsi. Za tekočim
trakom je gotovo potrebuješ naj-
manj, ampak to so tudi najslabše
plačana dela. In zavedati se je tre-
ba, da taka dela stroji zlahka za-
menjajo. So zelo natančni in se ne
pritožujejo.«

**Kaj je osnovni cilj metod pouče-
vanja kreativnega razmišljanja?
Recimo v podjetju?**

»Rdeča nit je ustvarjalno sodelova-
nje. Pri nas se velikokrat dogaja, da
tisti na vrhu podjetij nočejo poslu-
šati ljudi z novimi idejami, hočejo
imeti mir. V Toyoti dajejo zaposleni
vsak dan novo idejo za izboljšave.
Na vodilnih mestih v podjetjih
imamo še vedno prepogosto ljudi
iz finančnih krogov, ki ne znajo so-
delovati. Finančniki brez kreativ-
nosti v ljudeh vidijo zgolj strošek.«
**Imamo konfliktno ekipo, kaj z
njo? Jim ponuditi kakšne ugod-
nosti?**

»Otroci v vrtcu potrebujejo vodjo
in okvirje. Tudi ekipa ali podjetje
potrebuje vodjo. Človeka, ki zna z
ljudmi. Stroko se je lažje naučiti
kot poslušati človeka.

Podkupovanje z nagradami deluje
le začasno, ljudje potem hočejo še
več. Na primeru dveh opic so to
prikazali takole: dajali so jima na-
loge in ju za opravljene nagrajevali
s korenčkom. Potem so eni dali
grozdje. Druga se je strahovito raz-
jezila in ni hotela več sodelovati.«

Zmaga tudi v gostilni

**Na predavanjih govorite: plačo
vam daje stranka, ne šef. To težko
razume preslabo plačan trgovec,
tekstilna delavka ali natakara z mi-
nimalno plačo.**

»Imaš ljudi, ki prodajajo svoj čas,
in take, ki vedo, da prodajajo iz-
kušnjo, ki jo ustvarijo. Mimogrede,
raziskali so, da se pri nas v osmih
urah dela 4,7 ure. Ti, ki se le štem-
pljajo za službo, bodo ustvarili le za
golo preživetje, saj niso ničesar vlo-
žili. Drugi uspejo s svojo zagrizeno-
stjo in odnosom do dela in ljudi.
Zgodba moje prijateljice: da bi z
mamo samohranilko lažje prežive-
li, sta z bratom že pri 16 letih začela
delati kot natakara. Moj nekdanji
direktor jo je zaposlil kot poslovno
sekretarko, kjer je odlično sodelo-
vala z ljudmi. Po dveh letih je ugo-
tovila, da v restavraciji zasluži več.
Vrnila se je za šank. Po treh letih je
z bratom zbrala vse zaslužke in
najela kredit, da sta kupila resta-
vracijo, v kateri sta delala kot naj-
stnika. Pred kratkim sta kupila še
drugo.«

**Mlajši otroci imajo odgovor na vsa
vprašanja. Starejši otroci »v nulo«
obvladajo učno snov, a nove stvari
jih zmedejo. Celo na vprašanje, ali
so se imeli lepo na izletu, iščejo
pravilen ali nepravilen odgovor.**

»Tako je bilo tudi na enem od krož-
kov za razmišljanje, ko so piilarčki,
ki sem jih povabila k pogovoru,
zgolj molčali in čakali moje preda-
vanje. Taki ne morejo biti podjetni-
ki, odgovorni za svoje življenje. In
starši tudi ne morejo biti srečni, če
bodo pri 30 letih še vedno morali
skrbeti zanje. Pa smo se s temi otro-
ki lotili razmišljanja. Od oktobra
do februarja so, na primer, že imeli
200 idej, kaj bi lahko počeli s slado-
ledom.«

**Po de Bonu navajate, da otroci
porabijo 24 odstotkov časa za
učenje matematike, ki je v ži-
vljenju potrebujejo 3 odstotke.**

»Ne bi se bilo treba učiti vsem vse-
ga. Danes je informacij preveč. Ple-
miči v 17. stoletju so se v vsem svo-
jem življenju srečali s toliko infor-
macijami, kolikor jih je danes v eni
izdaji Sunday Timesa.«

**V šolah že imate krožke za raz-
mišljanje, izbirnega predmeta pa
še ni. Se zaradi krožkov res pove-
ča učni uspeh za 30 do 100 odstot-
kov?**

»Ti odstotki so iz Velike Britanije.
Pri nas se je povišal uspeh na na-
cionalnem preverjanju znanja in
pri matematičnem tekmovanju
kenguru. 85 učiteljev vodi krožke
za razmišljanje na 67 šolah, izbir-
nega predmeta pa kljub štirim let-
tom dogovarjanj z ministrstvom za
šolstvo ni. Očitno nismo na taki
poti kot v Singapurju, kjer državni
uslužbenci ne morejo napredovati,
če niso vključeni v projekte razvija-
nja razmišljanja.« ■